

UNIVERZITET U SARAJEVU

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

INTERDISCIPLINARNI DOKTORSKI STUDIJ

Komisija za ocjenu doktorske disertacije kandidata Veldina Kadića, MA

VIJEĆU FAKULTETA POLITIČKIH NAUKA
UNIVERZITET U SARAJEVU

IZVJEŠTAJ

o ocjeni doktorske disertacije kandidata Veldina Kadića, MA

Na osnovu člana 59. tačka m) Statuta Univerziteta u Sarajevu, a u skladu sa odredbama članova 59, 36, 40, 41, 42. i 43. Pravila studiranja za treći ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, Senat je na 56. redovnoj sjednici održanoj 29.03.2023. godine donio odluku broj 01-5-92/23 o obrazovanju Komisije za ocjenu radne verzije doktorske disertacije kandidata Veldina Kadića, MA pod naslovom GEOPOLITIKA HUMANITARNIH INTERVENCIJA u slijedećem sastavu:

1. Prof. dr. Vlado Azinović, redovni profesor, predsjednik,
2. Prof. dr. Zarije Seizović, redovni profesor, mentor, član,
3. Prof. dr. Sead Turčalo, vanredni profesor, član.

Na dan 03. aprila 2023. godine na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u sarajevu održana je prezentacija radne verzije doktorske disertacije kandidata Veldina Kadića, MA pred Komisijom u sastavu:

1. Prof. dr. Vlado Azinović, redovni profesor, predsjednik
2. Prof. dr. Zarije Seizović, redovni profesor, mentor, član
3. Prof. dr. Sead Turčalo, vanredni profesor, član

Prilikom prezentacije radne verzije doktorske disertacije članovi Komisije su iznijelis svoje opservacije i dali sugestije za poboljšanje teksta disertacije, a Komisija je jednoglasno usvojila odluku sa sugestijama za izmjene i dopune rada, o čemu je zapisničar Jasmin Hasanović, MA sačinio zapisnik. U skladu sa sugestijama članova Komisije kandidat je izvršio korigovanje radne verzije disertacije nakon čega je Fakultetu predao korigovanu verziju doktorske disertacije u predviđenom roku. Tekst disertacije je od strane Univerziteta u Sarajevu prošao provjera putem softvera za detekciju potencijalnog plagijarizma.

Nakon dobivenog rezultata provjere a primjenom softvera za detekciju potencijalnog plagijarizma komisija je 10.04. 2023. godine sačinila Izvještaj komisije za ocjenu doktorske disertacije/izvještaj komisije za ocjenu i odbranu doktorske disertacije kojim je doktorska disertacija prihvaćena.

I Osnovni podaci o kandidatu

VELDIN KADIĆ rođen je 1990. godine u Mostaru. Diplomirao (2012) i magistrirao (2014) je na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu, na Odsjeku sigurnosnih i mirovnih studija. Godine 2017. izabran je u zvanje asistenta na istoimenom Fakultetu dok je zvanje višeg asistenta stekao 2019. godine. Saradnik je na predmetima Savremene sigurnosne prijetnje, Evropska sigurnosna politika, Međunarodno humanitarno pravo, Pravo sigurnosti i odbrane, Geopolitika i Terorizam i političko nasilje. Objavio je deset naučnih i stručnih radova u domaćim, regionalnim i međunarodnim časopisima. Prisustvovao je velikom broju domaćih i međunarodnih skupova i bio je učesnik Erasmus + programa u okviru kojih je boravio na studijskim posjetama na Radboud Univerzitetu u Holandiji i Vytautas Magnus Univerzitetu u Litvaniji. Učestvovao je u više domaćih regionalnih i međunarodnih projekata kao što su: *Stanje i perspektive digitalnih prava i sloboda i informacione sigurnosti*, *Dialogue for Future: Fostering dialogue and social cohesion in and between Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Serbia*, *Varieties of Peace kao i Preventing and Addressing Violent Extremism through Community Resilience in the Balkans and MENA (PAVE)* koji se realizuje u okviru programa Horizont 2020. Trenutno je viši asistent doktorand na Fakultetu političkih nauka, odsjeku sigurnosnih i mirovnih studija.

Objavljeni naučni i stručni radovi

1. V. Kadić - Odnos geopolitike i ideologije u savremenom dobu (*Časopis Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi*)
2. V. Kadić. Z. Seizović - Tranzicijska pravda i socijalna dimenzija trajne promjene: kako da tranzicijska pravda doprinese poboljšanju života građana u BiH (*Pravna Misao, Sarajevo*)
3. V. Kadić - Regionalna stabilnost kontrola naoružanja i izgradnja mira u dejtonskom trouglu (*Zbornik radova sa konferencije: Politike izgradnje mira u regiji: opterećenja prošlosti i vizije budućnosti, Fakultet političkih nauka u Sarajevu*)
4. V. Kadić - Prikaz knjige: Političke stranputice postdaytonske BiH autora prof. dr. Zarija Seizovića (*Forum za sigurnosne studije Zagreb*)
5. V. Kadić - Prikaz Knjige: Conflict resolution in the twenty first century: Principles, methods and approaches (*Sarajevo Social Science Review*)
6. V. Kadić - Postkonfliktna izgradnja mira u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji: Negativni mir u komparativnoj perspektivi (*Zbornik radova, Udruženje za političke nauke Srbije Univerzitet u Beogradu*)
7. V. Kadić - Humanitarian intervention in Libya as an obstacle to the humanitarian intervention in Syria: geopolitical lessons learned (*Democracy and Security in Southeastern Europe*)
8. V. Kadić - Brexit and the "new" transatlantic relations: potential reflections on the strategic re-positioning and development of the common security and defence policy of the european union (*Political Sciences/Politické Vedy*)

II Osnovni podaci o doktorskoj disertaciji

a) Problemsko područje

U *doktorskoj disertaciji* izvršena je analiza koncepta humanitarne intervencije dominantno kroz geopolitički diskurs. Cilj disertacije je bio da upotpuni postojeća saznanja o doktrini humanitarne intervencije i prodre u nove horizonte ovog fenomena kako bi se bolje razumjela državna praksa humanitarne intervencije. Geopolitički aspekti su vrlo često skriveni, magloviti, promjenjivi, nejasno artikulirani i široko rasprostranjeni od nacionalnog (državnog) do međunarodnog nivoa. Zbog toga ih je teško identificirati, dovesti u pravu korelaciju sa humanitarnim intervencijama i na osnovu toga izvoditi zaključke. Stoga, misliti geopolitički humanitarne intervencije znači neminovno misliti van postojećeg okvira što uključuje stvaranje novih i analiziranje postojećih geopolitičkih imagnacija, razumijevanje geopolitičkih tradicija i kultura država kao i vertikalno i horizontalno razumijevanje samog međunarodnog sistema i poretka u kojem egzistiraju.

b) Istraživačko pitanje i hipoteze istraživanja

Doktorska disertacija ima za cilj dati odgovor na pitanje

u kojoj mjeri geopolitički aspekti oblikuju državnu praksu humanitarne intervencije, kako ih pravilno raspoznati i iskoristiti u razumijevanju pristupa i efikasnijeg odgovora stalnih članica Vijeća sigurnosti prema masovnim i najtežim oblicima kršenja ljudskih prava u nekoj državi koja dovedu do masovnih zločina i zvjerstava?

Opšta hipoteza

Humanitarna intervencija je snažno prožeta geopolitičkom notom od nacionalnog (državnog) do međunarodnog nivoa. Ova nota je vrlo često maglovita, nejasno artikulirana i određena mnoštvom faktora koji oblikuju državnu praksu humanitarne intervencije.

c) Metodološki pristup

Disertacija je izrađena na osnovu pretežno teorijskog istraživanja prikupljanjem podataka i analizom sadržaja dokumenata. Od općenaučnih metoda korištena je hipotetičko-deduktivna i

komparativna metoda. Iz reda osnovnih metoda (analitičke i sintetičke) kao što su analiza, sinteza, apstrakcija, konkretizacija, specijalizacija, generalizacija, indukcija i dedukcija koristili smo u manjem ili većem obimu svaku od njih u zavisnosti od pojedinih aspekata istraživanja. U pojedinim dijelovima istraživanja kao što je npr. IV poglavlje, nije bilo moguće uspostaviti jedinstven metodološki okvir za istraživanje odnosa stalnih članica Vijeća sigurnosti UN-a prema doktrini humanitarne intervencije. Stoga je profil svake od stalnih članica baziran na onim faktorima koji su najznačajniji za tu državu u kontekstu njenog odnosa prema doktrini humanitarne intervencije. Da bi narativ koji smo željeli dobiti bio što je moguće više potpun, odnos „stalne petorke“ prema humanitarnim intervencijama posmatrali smo u širem kontekstu njihovog vanjskog intervencionizma i principa neintervencije/nemiješanja, državne prakse kao i odnosa prema suverenitetu države, ljudskim pravima, R2P principu i drugim srodnim kategorijama. Usvajanje ovakvog fluidnijeg metodološkog pristupa smatramo neophodnim, jer je odnos stalnih članica Vijeća sigurnosti prema humanitarnoj intervenciji složen i određen širim okvirom koji se mora razmotriti da bismo dobili sveobuhvatniju sliku problema. Obzirom da je nemoguće sagledati sve faktore koji direktno ili indirektno utiču na poziciju humanitarne intervencije u političkom diskursu tih zemalja, smatramo da izvedeni narativ možda nije sveobuhvatan, ali je svakako ispravan i korektno definiran.

d) Ciljevi istraživanja

Naučni ciljevi koje smo postavili, a to su naučna deskripcija, naučna klasifikacija i tipologizacija i naučna prognoza su postignuti u disertaciji a rezultat su realizacije projekta odn. istraživanja. Naučna deskripcija i naučna klasifikacija i tipologizacija su bili osnov za dobro izvedenu naučnu prognozu da se relativno pouzdano predvidi uzrok, dinamika, razvoj, kretanje, posljedice i projekcije poduzimanja humanitarnih intervencija u budućnosti. Na osnovu analize sadržaja dokumenata izvršena je adekvatna naučna deskripcija doktrine humanitarne intervencije i njenih geopolitičkih aspekata. Relevantna naučna saznanja su adekvatno klasificirana i tipologizirana, što je posebno značajno imajući u vidu nejasnoće i nedorečenosti u literaturi oko nekih determinanti humanitarne intervencije. Stečena naučna saznanja su doprinjela produbljivanju, proširenju i pouzdanosti u razvoju i usavršavanju postojećih teorijskih saznanja o predmetu istraživanja. Kao takva mogu biti posebno značajna različitim međunarodnim organizacijama

vladinim i nevladinim organizacijama, državama, akademskoj zajednici i drugim *ad hoc* ili stalnim tijelima čiji se djelokrug rada proteže na zaštitu ljudskih prava od najtežih oblika njihovog kršenja.

e) Teorijski okvir i pregled literature i izvora

U izradi doktorske disertacije kandidat je konsultovao oko 300, pretežno međunarodnih bibliografskih jedinica koje uključuju knjige, radove objavljene u časopisima i zbornicima, online članke, konferencijske materijale i razne vrste dokumenata i izjava. Širok dijapazon konsultovanih materijala bio je neophodan kako bi se bolje razumio teorijski okvir i državna praksa humanitarne intervencije. Literatura je relevantna i uglavnom je konsultovana ona na engleskom jeziku, što je vrlo značajno, imajući u vidu međunarodnu dimenziju područja istraživanja. Obzirom na velik naučni fundus literature o humanitarnim intervencijama, poseban izazov je bio u njoj adekvatnoj sistematizaciji i korištenju. U pogledu u istraživanju korištenih izjava i konsultovanja dokumenata koji su značajni za humanitarne intervencije uopšte, kandidat je imao najviše izazova u pogledu njihove javne dostupnosti i ponekad nedostatka prevoda na engleski jezik.

f) Obrazloženje strukture disertacije

Disertacija se pored teorijsko-metodološkog dijela sastoji od pet istraživačkih poglavlja kroz koje se nastoje objasniti i dovesti u korelaciju različite determinate humanitarne intervencije. U *prvom dijelu* rada analizira se nastanak i razvoj doktrine humanitarne intervencije, propituje njen pravni i moralni diskurs i pravi distinkcija između humanitarne intervencije i drugih vrsta operacija i intervencija koje se realiziraju pod mandatom UN-a.

U *drugom dijelu* disertacije pokušava se riješiti jedna od ključnih enigmi međunarodne politike između ljudskih prava i suvereniteta države koji predstavljaju suprotstavljene polove humanitarne intervencije. Pored toga, propituju se značaj i dometi R2P principa kao i njegove refleksije na humanitarnu intervenciju.

Treći dio disertacije odnosi se na konkretne primjere koji su značajni za istraživanje diskursa humanitarne intervencije. Kako bismo bolje razumjeli državnu praksu humanitarne intervencije kandidat je krenuo od hladnoratovskih intervencija koja imaju obilježja humanitarnih. U

posthladnoratovskom kontekstu obrađeni su i primjeri gdje se humanitarna intervencija dogodila, a i one gdje je to bilo *neophodno*, ali je izostalo kako bi objasnili zbog čega odgovor međunarodne zajednice na relativno slične okolnosti bude potpuno različit.

U *četvrtom dijelu* analiziran je pristup stalnih članica Vijeća sigurnosti doktrini humanitarne intervencije kroz diskurs praktične geopolitike. Cilj je bio da se utvrdi kakav je odnos ovih zemalja prema doktrini humanitarne intervencije i zbog čega je takav, odnosno iz kojih faktora proizilazi. Ovakav jedan narativ omogućio je prostor za adekvatnu komparaciju kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri postoji minimalni zajednički nazivnik stalnih članica Vijeća sigurnosti za djelovanje u slučaju najtežih masovnih oblika kršenja ljudskih prava u nekoj državi.

U *petom dijelu* uzet je u obzir značaj koji međunarodni kontekst ima na poziciju humanitarne intervencije i njenu primjenu u državnoj praksi. Međunarodni kontekst, kao generalni okvir, pokazuje se kao iznimno važan za države kada u agendu bude uvršteno pitanje upotrebe sile u humanitarne svrhe.

III Ocjena doktorske disertacije

Disertacija predstavlja još jedan u nizu doprinosa rasvjetljavanju „fenomena“ humanitarne intervencije u akademskom diskursu. Izvršena analiza je upotpunila postojeća saznanja o doktrini humanitarne intervencije i otvorila nove horizonte ovog fenomena koji danas kao i ranije plijeni pažnju mnogih autora. U ukupnoj ocjeni doktorske disertacije i njenom naučnom doprinosu čini se nužnim podsjetiti na misao Williama L. Bragga da važna stvar u nauci nije toliko u dobijanju novih činjenica koliko u otkrivanju novih načina promišljanja o njima. Koristeći fluidniji metodološki pristup kandidat je u doktorskoj disertaciji postojeće i nove činjenice do kojih je dolazio promišljao na drugačiji način kako bi se bolje razumjeli geopolitički aspekti državne prakse humanitarne intervencije. Ove činjenice kandidat je dobijao horizontalnim i vertikalnim pristupom prema naučnoj i drugoj literaturi; horizontalni pristup je podrazumijevao konsultovanje što većeg broja bibliografskih jedinica kako bi širina naučnog horizonta bilo što veća dok se vertikalni pristup odnosio na dubinsku analizu izvora do samog jezgra kako bi izvedeni zaključci i intepretiranje činjenica bili što je moguće više relevantni.

Disertaciju odlikuje valjan metodološki pristup, adekvatna interpretacija činjenica kao i njihova klasifikacija i tipologizacija na osnovu čega su izvedeni meritorni važni naučni zaključci i ponuđena relevantna naučna prognoza. Ovaj posljednji segment je posebno značajan obzirom na težinu postizanja naučnog cilja u vidu naučne prognoze u društvenim naukama. Disertacija je specifična po tome što permanentno sintetizira više naučnih pravaca, odnosno međunarodno pravo, geopolitiku i sigurnosne studije da bi se bolje razumjela cjelina problema. Kandidat u analiziranju činjenica permanentno kombinira pravni, moralni i geopolitički uvid, što je omogućilo znatno širi i dublji uvid u pojedine segmente problema istraživanja.

Istraživanje počinje od pravnog i moralnog diskursa humanitarne intervencije i vrši se važna distinkcija između humanitarnih i drugih srodnih oblika intervencija i operacija koje uključuju upotrebu sile. Obzirom da su ljudska prava i suverenitet države dva suprotstavljena pola humanitarne intervencije kandidat dovodi u korelaciju ova dva fenomena analizirajući u kojoj mjeri je moguće i dozvoljeno prekriti suverenitet države upotrebom sile zbog zaštite temeljnih ljudskih prava njenog stanovništva. Pored teorijske analize, ova naučna engima se nastoji riješiti i analizom konkretnih hladnoratovskih i posthladnoratovskih intervencija koje imaju obilježja humanitarnih.

Gordijev čvor za potpuno razumijevanje državne prakse humanitarne intervencije se nalazi unutar djelovanja stalnih članica Vijeća sigurnosti UN, koje ispoljavaju različit pristup doktrini humanitarne intervencije. pa je okosnica disertacije upravo ova problematika. Kandidat je u višeslojnom fluidnom ali istovremeno konkretnom metodološkom pristupu utvrdio kakav je odnos stalnih članica Vijeća sigurnosti prema doktrini humanitarne intervencije, zbog čega je takav kakav jest i kakav bi mogao biti u budućnosti. Ovi zaključci predstavljaju važnu metodološku platformu da se na osnovu njih izvrši vjerodostojna procjena vanjskopolitičkog kursa koji će stalne članice Vijeća sigurnosti zauzeti u budućnosti u konkretnim slučajevima kada na agendu dođe pitanje upotrebe sile protiv države zbog humanitarnih razloga. Međutim, svi zaključci su podređeni određenim varijacijama ovisno od međunarodnog političkog i geopolitičkog konteksta, pa je kandidat izvršio neopohodnu analizu aktuelnih međunarodnih i geopolitičkih procesa i izveo relevantnu naučnu procjenu mogućnosti i ograničenja za doktrinu humanitarne intervencije u budućnosti.

Na koncu, kandidat je istraživanjem potvrdio opštu hipotezu i u dobroj mjeri razjasnio geopolitičke aspekte humanitarnih intervencija, odnosno izveo relevantan narativ koji možda nije potpun jer je praktično nemoguće sagledati sve geopolitičke determinatne humanitarnih intervencija ali je svakako ispravan.

Iz opšte hipoteze ponajviše proizilazi i naučni doprinos ovog istraživanja, jer pored pravnih i moralnih aspekata otvara nove naučne horizonte u geopolitičkom diskursu humanitarne intervencije. Ovi horizonti su neophodni da bi se bolje razumjela cjelina problema jer odgovor na pitanje da li postoji *pravo na humanitarnu intervenciju* i da li je neka intervencija moralno opravdana teško može da bude dobar i potpun. To iz prostog razloga što iste determinatne humanitarne intervencije mogu dati osnovu za različitu naučnu interpretaciju.

IV Mišljenje i prijedlog Komisije

Doktorska disertacija kandidata Veldina Kadića predstavlja značajan i originalan naučni doprinos politološkoj, pravnoj i naučnoj disciplini sigurnosti, ali i doprinos filozofskoj-etičkoj i historiolološkoj naučnoj disciplini, budući da kombinira postojeća saznanja iz svih ovih disciplina i istovremno kreira nova. Kandidat je u izradi doktorske disertacije pokazao da je savladao odgovarajuće metode naučno-istraživačkog rada, te da posjeduje sposobnost naučne teorijske analize problema istraživanja i izvođenja relevantnih zaključaka.

Na temelju iznesenog, Komisija predlaže Vijeću Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu da se ovaj izvještaj o ocjeni doktorske disertacije kandidata **VELDINA KADIĆA, MA** na temu **GEOPOLITIKA HUMANITARNIH INTERVENCIJA usvoji**, te da se **zakaže javna odbrana disertacije**.

Sarajevo, 10.04.2023.godine

KOMISIJA:

Prof. dr. Vlado Azinović, predsjednik

Prof. dr. Zarije Seizović, mentor

Prof. dr. Sead Turčalo, član